

Informācijas sabiedrības padomes protokols

Rīgā

2018.gada 9.augusts

Nr.2**Sēdi vada**

Ministru prezidents Māris Kučinskis

Sēdē piedalās**Padomes locekļi:**

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs Kaspars Gerhards

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas valsts sekretāra vietnieks informācijas un komunikāciju tehnoloģiju jautājumos Edmunds Beļskis

Ekonomikas ministrs Arvils Ašeradens

Latvijas Pašvaldību savienības pārstāvis Aino Salmiņš

Latvijas Lielo pilsētu asociācijas pārstāvis Viktors Valainis

Latvijas Universitātes pārstāvis Andris Darviņš

Rīgas Tehniskās Universitātes pārstāvis Jans Šlihte

Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju asociācijas pārstāvis Andris Melnūdris

Latvijas Atvērto tehnoloģiju asociācijas pārstāvis Jānis Treijs

Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras pārstāvis Aldis Gulbis

Latvijas Darba devēju konfederācijas pārstāvis Normunds Bergs

Sanāksmes dalībnieki:

Ministru prezidenta birojs, Māris Krastiņš

Aizsardzības ministrija, Jānis Garisons

Labklājības ministrija, Ingus Alliks

Ārlietu ministrija, Pēteris Podvinskis

Ekonomikas ministrija, Ēriks Eglītis

Ekonomikas ministrija, Edmunds Valantis

Ekonomikas ministrija, Gatis Silovs

Ekonomikas ministrija, Ieva Pļaviņa

Iekšlietu ministrija, Vilnis Vītoliņš

Izglītības un zinātnes ministrija, Kaspars Veldre

Kultūras ministrija, Sabīne Branta

Satiksmes ministrija, Dace Bankoviča

Tieslietu ministrija, Jevgenija Kučāne

Tieslietu ministrija Raivis Kronbergs

Veselības ministrija, Raimonds Kolnejs, Laura Boltāne

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, Uģis Bisenieks

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, Laura Gintere

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, Mikus Jēkabsons

Pārresoru koordinācijas centrs, Edvīns Karnītis

Valsts zemes dienests, Oskars Gabrusenoks

Būvniecības valsts kontroles birojs, Svetlana Mjakuškina

Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera, Daiga Kiopa

Latvijas Darba devēju konfederācija, Ilona Kuikucāne

Sēdi protokolē:

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas pārstāve Elita Zvaigzne

M. Kučinskis atklāj sanāksmi.

1.

Datos balstītas sabiedrības rīcības plāna izpilde

Ziņo E. Beļskis un G. Silovs par Datos balstītas sabiedrības rīcības plāna izpildi. (prezentācija/datne: ISP_090818_DDN_VARAM_EM).

E. Beļskis informē padomi par Datos balstītas sabiedrības rīcības plāna izpildi, tā 1. pīlāra "Datu demokratizācija" un 2. pīlāra "Datu virzītas sabiedrības iesaiste" aktivitātēm. Kopš pagājušā gada ir veiktas vairākas aktivitātes, lai dati, kas ir valsts iestāžu rīcībā tiktu nodoti sabiedrībai. Paralēli darbu ir uzsācis Atvērto datu portāls, kas veidots saskanīgi ar Eiropas Atvērto datu portālu, ieskaitot arī datu publicēšanas vadlīnijas. Šobrīd norisinās darbs pie datu portāla funkcionalitātes pilnveides. Sadarbībā ar nozari ir izstrādāta mākoņskaitļošanas stratēģija, kas veicina mākoņpakalpojumu izmantošanas iespējas valsts pārvaldē. Ir veiktas aktivitātes gan valsts pārvaldes, gan sabiedrības informēšanā par IKT jomas sniegtajām iespējām. Valsts kanceleja ir uzsākusi darbu pie tiesību aktu portāla izstrādes. Šobrīd notiek aptauja valsts iestādēm un arī iedzīvotājiem, lai veicinātu arvien labāku iedzīvotāju un valsts sadarbību un komunikāciju un identificētu esošās problēmas ar mērķi tās nākotnē novērst. Papildus ir realizēta aktivitāte "Mazaksslogs.lv", ko sabiedrība vairāk pazīst ar nosaukumu "Futbols".

G. Silovs informē padomi par Datos balstītas sabiedrības rīcības plāna 3.pīlāra "Datos un tehnoloģijās balstītu inovāciju attīstība un to komercializācija" pasākumu izpildi. Tā ietvaros veikti pasākumi, tostarp, LIAA līguma IKT FORESIGHT veikšanai piesaistot kvalificētus, augsta līmeņa ekspertus; 2018. gada II ceturksnī noslēgts līgums ar ārējo ekspertu; notiek Industrija 4.0 īstenošana, starp-sektoriālā sadarbība, jo īpaši mašīnbūves nozarē; Izstrādāti grozījumi 1.2.1.1. pasākumā "Atbalsts jaunu produktu un tehnoloģiju izstrādei kompetences centru ietvaros", sagatavots viss nepieciešamais IV. kārtas izsludināšanai, aizkavēšanās audita dēļ, cer rudenī uzsākt darbu; notiek projekta "Latvijas eksporta un investīciju informācijas sistēma EIIS" īstenošana, sniegts fokuss identificētu projektu attīstībā. Notiek uz savstarpējās sadarbības bāzes balstītas starpnozaru tehnoloģiju inovācijas rosināšana, t.sk. kopēji Eiropas fondu P&I projektu pieteikumi HORIZON 2020 programmas ietvarā; projekta "Latvijas eksporta un investīciju informācijas sistēma EIIS" īstenošana.

Viedokļi:

N. Bergs izsaka bažas par EM sniegto informāciju, ka programmas audita dēļ kompetenču centru projekta ieviešanu varēs turpināt tikai 2019.gada vidū, norāda, ka nobīde var radīt projektu neatgriezenisku apturēšanu 140 uzņēmumos, jo uzsāktus projektus nav iespējams apturēt. Rosina Ministru prezidentu pievērst šai problēmai uzmanību.

M. Kučinskis norāda, ka šī problēma līdz šim nav bijusi redzeslokā, pievērsīs šim jautājumam uzmanību.

A. Gulbis min bažas saistībā ar jauno Datu aizsardzības regulējumu un atvērto datu tēmu - dati, kas nesēn atvērti, būs atkal jāaizver. Redz veidu kā šo situāciju risināt, t.i., publiskai pārvaldei veicot datu anonimizāciju, lai ievērotu gan ES regulējumā noteikto, gan arī neliegtu datu turpmāku atkalizmantošanu. Aicina padomi pievērst uzmanību šim jautājumam un vēltīt atbilstošus resursus tā risināšanai.

E. Beļskis norāda, ka VARAM ir gatava sadarbībai šī jautājuma risināšanai, aicina sniegt konkrētus piemērus situācijas izvērtēšanai.

D. Kiopa min, ka piemērs ir Uzņēmumu reģistra dokumenti, kas tika padarīti pieejami atkalizmantošanai, bet pēc Vispārējās datu aizsardzības regulas (VDAR) spēkā stāšanās tie vairs nav pieejami atkalizmantošanai, ir arī citi piemēri. Ir sagatavota LTRK un LIKTA vēstule par šo problēmu, norādot, ka neredz pamatu uzliktajiem ierobežojumiem.

M. Kučinskis aicina apkopt piemērus.

A. Ašeradens vai tiek vērtēta DDN plāna dinamika?

E. Beļskis skaidro, ka plānā ir noteikti uzdevumi un to ieviešanas termiņi, ieviešanas progress tiek diskutēts katru otro nedēļu premjera birojā.

N. Bergs aicina vienkārši un saprotami skaidrot un popularizēt datu atkalizmantošanas labos piemērus sabiedrībai. Aicina komunicēt par mobilo eParakstu un eAdresi.

E. Beļskis informē par eParaksta aplikāciju un pieņemtajiem lēmumiem eID attīstībai.

M. Kučinskis rosina kādā no nākamajām sēdēm skatīt jautājumu par kopējo eID attīstību.

Padomes lēmums:

Pieņemt zināšanai VARAM un Ekonomikas ministrijas sniegto ziņojumu.

2.

Digitālas ekonomikas un sabiedrības indekss (DESI), 2018. gada ziņojums par Latviju

Ziņo E. Beļskis par Digitālas ekonomikas un sabiedrības indeksa (DESI), 2018. gada ziņojumu par Latviju. (prezentācija/datne: ISP_090818_DESI_VARAM).

Ziņo prof. E. Karnītis par tautsaimniecības attīstībai būtiskākajiem DESI rādītājiem (prezentācija/datne: ISP_090818_Prof_Karnitis_final).

E. Beļskis informē padomi par Latvijas sniegumu DESI 2018.gada novērtējumā. Tāpat kā 2017.gadā Latvija ieņem 19.vietu. Panākts ievērojams progress digitālo publisko pakalpojumu jomā, ko veicinājusi dzīves situācijām atbilstoša pieeja pakalpojumu veidošanā un atvērto datu portāla iedarbināšana. Progress panākts arī savienojamības dimensijā, jo Latvijā ir salīdzinoši augsts ātras platjoslas tīkla pārklājums, gan arī tā izmantošana. Internetbanku izmantošanā esam ilglaicīgi līderi ES, arvien vairāk izmantojam ePārvaldes pakalpojumus, esam Eiropas pirmajā desmitniekā (šogad 9.vieta). Vienlaikus, mūsu iedzīvotājiem ir digitālās pamatprasmes, tās jāattīsta, lai tiktu liktas lietā digitālo tehnoloģiju izmantošanā uzņēmējdarbībā, jo gan cilvēkkapitāla (vērtē pēc digitālām prasmēm un IKT studentu skaita), gan digitālo tehnoloģiju integrācijā esam atpalicējos, ieņemot 23.vietu Eiropā. Latvijas situācijas uzlabošanai VARAM izstrādājusi ziņojumu, ko apstiprināja Ministru kabinets. VARAM ir izveidojusi starpinstitūciju darba grupu, strādā ar ministrijām, aicinājusi sniegt priekšlikumus DESI rādītāju uzlabošanai.

Prof. E. Karnītis informē padomi par tautsaimniecības attīstībai būtiskākajiem DESI rādītājiem. Eiropā digitālā ekonomika aug 7x ātrāk nekā tradicionālā, 60% profesijās ir vairāk nekā 30% darbību, kuras var veikt ar IKT. Digitālās ekonomikas īpatsvars tiek vērtēts ap 20-22% (2017.g.) līmenī no globālā IKP; IKT tuvā nākotnē var iespaidot līdz 50% no pasaules ekonomikas. Ar matemātiskās modelēšanas palīdzību tika noteikti 6 aspekti ar izteiktu tiešo cēloņsakarību (virzītāji)-fiksētais platjoslas pieslēgums, radiofrekvenču joslu pieejamība, interneta lietotāji, IKT speciālisti, uzņēmumu resursu plānošanas sistēmu izmantošana un pārrobežu tirdzniecība. Veiktā modelēšana rāda, ka atdevi dod investīcijas standarta fiksētās platjoslas vispārējā pieejamībā un nodrošinot pilnīgu teritorijas pārklājumu. Lai nodrošinātu pārklājumu lauku teritorijās, nepieciešamas valsts subsīdijas vidējai un pēdējai jūdzei. Bezvadu platjoslai nepieciešama frekvenču spektra pieejamība, bet jāņem vērā, ka globālais mobilais trafiks veido

7% no kopējā IP trafika (2016.g.), t. sk. mazāk nekā 5% Eiropā. Tomēr tā nozīmība aug ņemot vērā robotu, pašbraucošo transporta līdzekļu, dronu izmantošanas pieaugumu. Latvijā IKT speciālistu sagatavošanā izglītības sistēmas jauda ir nepietiekama, apm. 40% no nepieciešamās. Vienlaikus, jau tagad 67% darbiniekiem Eiropā pienākumu izpildei nepieciešamas digitālās zināšanas un prasmes, kas pārsniedz pamatlīmeni. Uzņēmumu resursu plānošanas sistēmas ļauj gan efektīvāk organizēt uzņēmuma iekšējos procesus, bet sistēmas klientu apkalpošanai – sekmīgāk strādāt ar klientiem, kopumā uzlabojot uzņēmumu konkurētspēju. Dabīga *on-line* komercijas attīstības tendence: pasūtījumi, pārdošana savā valstī, eksports. Vidējais ikgadējais globālā B2C pieaugums 2014.-2020. g. ir 13,5%. Uzsver, ka virzītāji strādā tikai kopā - bez pieslēgumu pieejamības un prasmēm tautsaimniecības digitalizācija nav iespējama, savukārt, bez e-transakcijām uzņēmējdarbībā pieslēgumu pieejamība nedod atdevi.

Pēc **E. Beļska** prezentācijas par Latvijas sniegumu DESI 2018.gada novērtējumā Informācijas sabiedrības padomes vadību pārņem Ministru prezidenta biedrs, ekonomikas ministrs A. Ašeradens.

Viedokļi:

A.Ašeradens komentē, ka IKT nozarei katru gadu nepieciešami 3000 jauni IKT speciālisti, Latvijā ik gadu tiek sagatavoti 600. SEB bankas aptauja rāda, ka 90% no Latvijas uzņēmēju nav intereses par digitalizāciju, tas norāda uz zemo digitālo prasmju līmeni valstī.

E. Karnītis komentē, ka centralizēto eksāmenu rezultāti rāda, ka no Latvijas skolu absolventiem ik gadu apgūt IKT specialitātes varētu doties maksimums 800 absolventu

A. Gulbis interesējas par ieguvumiem realizējot platjoslas izvēršanas projektu, jo projekts būtu izmantojams kā labs instruments infrastruktūras tālākai attīstībai reģionos, šobrīd neredz tā efektivitāti. Aicina pārskatīt vidējās jūdzes pieslēgumu un izmantot to privāto uzņēmēju infrastruktūras izveidei, lai veiktie ieguldījumi tiktu izmantoti efektīvi. Izsaka priekšlikumu nākamās ISP sēdes darba kārtībā iekļaut jautājumu par platjoslas izvēršanu un uzaicināt uz sēdi Latvijas radio un televīzijas centra pārstāvi.

D. Bankoviča komentē, ka Satiksmes ministrijā darbojas darba grupa, kas skata jautājumus par platjoslas attīstību.

N. Bergs uzskata, ka EM ir pietiekami līdzekļu apmācības programmām, aicina EM apmācību programmā ietvertos līdzekļus daļēji novirzīt digitālo prasmju un e-pārdošanas apguvei. Šobrīd programmas sarežģītas, līdzekļi ir grūti apgūstami.

A. Ašeradens norāda, ka Zviedrijā pieaugušo apmācībā iesaistās 30% iedzīvotāju, aktīvi veicina iedzīvotāju iesaistīšanos. Tikmēr Latvijā tikai 5%, aicina nozari sniegt priekšlikumus digitālo prasmju apguvei. Labklājības ministrija strādā ar bezdarbniekiem, Izglītības ministrija veiksmīgi strādā ar pieaugušo apmācību bloku, Ekonomikas ministrijas uzdevums-strādājošo kvalifikācijas paaugstināšana. Uzskata, ka ir jāveido institūcijas pieaugušo izglītībai, aicina kādā no nākamajām ISP sēdēm apspriest digitālo prasmju jautājumu, apzinoties, ka tagadējā izglītības sistēma nepieciešamo IKT speciālistu daudzumu sagatavot nespēj. Aicina iepazīties ar Baltkrievijas labo praksi strādājošo digitālo prasmju apguvē un uzlabošanā, Latvijā joprojām daudziem nav izpratnes par to kādas prasmes vajadzības. Jautājums šeit par ambīcijām, cik tālu grasāmie iet, pagaidām brīvprātīga pieeja, neredz dinamisku, strukturētu pieeju.

D. Kiopa tautsaimniecības digitalizācijā Latvijas rādītājs DESI indeksā ir neapmierinošs, datu atvēršana jāveicina, tas radīs jaunus produktus.

A. Melnūdris norāda, ka pie digitālo prasmju uzlabošanas veicināšanas jāstrādā visiem kopā, jāmotivē uzņēmumi izmantot IKT tehnoloģijas un digitālos rīkus, savukārt ES fondu programmās mazāks birokrātiskais slogs noteikti atvieglotu to izmantošanu. Digitālo rēķinu

jomā ir svarīgi pieņemt lēmumu par galveno atbildīgo partneri un virzītāju valsts pusē. Šobrīd Latvijā tiek izmantoti vairāki digitālo rēķinu standarti, bet jomas attīstībai būtu svarīgi vienoties par viena standarta izmantošanu. Komentārs par DESI rādītājiem – rezultāti jāvērtē kritiski, ņemot vērā to, ka anketas nereti aizpilda grāmatveži, tādēļ jāizvērtē iespēja aptaujās izmantot arī telefonintervijas, kas ļauj iegūt kvalitatīvākas atbildes no respondentiem.

A. Gulbis LTRK arī meklē risinājumus kvalitatīvai informācijas iegūšanai izsaka priekšlikumu skaidrot IKT lēmumu pieņēmējiem, konkrēts priekšlikums - VID savulaik pārgāja tikai uz elektroniskām atskaitēm, sabiedrība tam pielāgojās īsā laikā. Latvijā izjūtam līderību uzņemošos uzņēmumu trūkumu, kas nāk klajā ar progresīvām digitālo risinājumu iniciatīvām.

A. Ašeradens saraksts ar prioritāri nepieciešamām izmaiņām būtu jārevidē, nosakot kuriem rādītājiem jāpievērš vairāk uzmanības.

E. Beļskis rosina Informācijas sabiedrības padomi stingrāk motivēt sniegt saturiskākus priekšlikumus DESI uzlabošanai.

A. Gulbis aicina izvērtēt digitālo risinājumu ieviešanas traucēkļus, lai tos novērstu un risinājumus ieviestu. Uzsver, ka anotācijā sniegtā informācija par administratīvo ietekmi netiek vērtēta pēc normatīvā akta ieviešanas.

Padomes lēmums:

Pieņemts zināšanai VARAM un PKC sniegto informāciju.

3.

Par datu apmaiņu ar Valsts zemes dienestu būvniecības jomā

Ziņo E. Valantis par Būvniecības informācijas sistēmas datu apmaiņu ar Valsts zemes dienestu (prezentācija/datne: ISP_090818_BIS_EM).

E. Valantis informē padomi par Būvniecības informācijas sistēmu - vienotu platformu būvniecības nozarei, kas ļauj nodrošināt pilnībā digitālu būvniecības procesa pārvaldību, glabāt visus uz būvi attiecināmos datus vienuviet, veidojot t.s. "digitālo būves dokumentu plauktu" elektroniskai būvniecības ieceres saskaņošanai. BIS ietvaros tiek nodrošināta datu apmaiņa ar Valsts zemes dienestu, t.sk. Adrešu reģistrs nodrošina datus - adresi kā atlases kritēriju būvniecības lietai, atbildīgo organizāciju noteikšanai (būvvaldes, tehnisko noteikumu izdevēji), būvniecības objektu atspoguļošanai un meklēšanai kartes komponentē. Kadastra dati tiek izmantoti automātiskai datu ielasīšanai (piemēram, adrese, būves rādītāji), kā atlases kritērijs būvniecības objektiem, lai būvniecības objektus atspoguļotu un meklētu kartes komponentē. BIS sistēmai ir nepieciešami dati no VZD, lai nodrošinātu piekļuvi Apgrūtināto teritoriju informācijas sistēmas datiem būvvaldēm un tehnisko noteikumu izdevējiem par teritoriju, uz kuru attiecas būvniecības iecere; lai nodrošinātu būvvaldēm piekļuvi uzkrātajām būvju un telpu grupu kadastrālās uzmērīšanas lietām. Tā nodrošināšanai likumprojekta «Par valsts budžetu 2019.gadam» izskatīšanas procesā Ministru kabinetā nepieciešams izskatīt jautājumu par papildus finansējuma 118378 EUR apmērā piešķiršanu Tieslietu ministrijai.

Viedokļi:

A. Ašeradens. Jautā kādā stadijā ir valsts datu bāzu automātiskās datu apmaiņas protokols?

U. Biseniņš VARAM īsteno savietotāja jaunās versijas projektu, kas tiks pabeigts līdz 2021.gadam. Datu izguves risinājums VZD ir jāizstrādā, tāda līdz šim nav bijis

A. Salmiņš VZD ir pakalpojumu sniedzējs, bet informāciju no VZD saņemam par maksu, kritisks par šādu pieeju.

A. Ašeradens pauž bažas, ka ieviešanas laiks ir pārāk ilgs.

U. Bisenieks skaidro, ka līdz šim savietotāja izmantošana ir bijusi brīvprātīga, turpmāk plānots, ka savietotāja izmantošana valsts pārvaldes institūcijām ir obligāta. Tā noteikšanai sagatavots VARAM priekšlikums, kas nosūtīts saskaņošanai ministrijām. Jaunām un modernizētām sistēmām savietotāja izmantošana būs obligāta no 2022. gada, vecajām sistēmām – no 2025.gada.

A.Gulbis interesējas vai BIS sistēma nodrošina datu atkalizmantošanas iespēju, lai uzņēmēji šos datus varētu izmantot jaunu pakalpojumu veidošanai.

Ē. Eglītis skaidro, ka tiks nodrošināta projekta 2.kārtā, projekta apjoms 1.kārtā ļoti ierobežots.

N. Bergs interesējas par integrāciju starp Zemesgrāmatu un Valsts zemes dienestu.

R. Kronbergs skaidro, ka VZD strādā on-line režīmā, ka integrācija daļēji nodrošināta, pilnībā tiks nodrošināta pārskatāmā laikā. Aktuālie dati ir pieejami.

Padomes lēmums:

Konceptuāli atbalstīt Ekonomikas ministrijas un Būvniecības kontroles biroja sniegto ziņojumu.

Citi jautājumi:

Sēdes laikā tika izteikti priekšlikumi par nākamo ISP sēžu darba kārtībā iekļaujamiem jautājumiem:

1. Skatīt jautājumu par kopējo eID attīstību.
2. Skatīt jautājumu par platjoslas izvēršanu.
3. Apspriest digitālo prasmju jautājumu.

Nākamās ISP sēdes norises datumu sēdes laikā netiek noteikts.

Ministru prezidents,
Informācijas sabiedrības padomes vadītājs

M. Kučinskis

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
Informācijas sabiedrības padomes sekretāre
Elita Zvaigzne
elita.zvaigzne@varam.gov.lv
67026507